

ВПЛИВ АДАПТИВНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

УДК 159.9.07

Каменщук Тетяна дмитрівна,

кандидат педагогічних наук

директора Вищого професійного училища

№42 м. Погребище

Слободяник Дар'я Олександрівна,

студентка спеціальності 053 «Психологія»,

КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

інструктор тренажерної зали

ФК «PLANET FITNESS»

Анотація. Важливе значення для соціалізації дітей з особливими освітніми потребами має організація лікувальної фізкультури в педагогічному процесі. На сьогоднішній день адаптивна фізична культура є соціальним феноменом, основною метою якого є соціалізація дітей з особливими освітніми потребами, а не тільки лікування за допомогою фізичних вправ і фізіотерапевтичних процедур.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, лікувальна фізкультура, соціалізація, адаптивна фізична культура.

Актуальність дослідження. Розвиток дітей з особливими освітніми потребами (далі – дітей з ООП), інтеграція їх в суспільство є надзвичайно актуальним у воєнний час. Емоційний, фізичний, розумовий і соціальний розвиток цих дітей залежить від позитивного ставлення до них їхніх батьків та родин, розуміння їхніх особливостей та сприйняття педагогами, іншими батьками, однолітками, жителями громади (Каменщук, 2021).

Особливо у воєнний час, у суспільстві зростає потреба в удосконаленні форм та методів психологічної підтримки сімей, що виховують дітей з ООП та пошуку креативних моделей для гармонізації дитячо-батьківських стосунків, стабілізації психічних станів, розвитку стресостійкості. Застосування корекційно-розвиткових програм можуть

покращити стан дітей та взаємовідносини в родині та місцевими жителями, надаючи широкий спектр інтелектуальних і соціальних ресурсів та сприятимуть життєстійкості на всіх рівнях (Каменщук, 2021, с.146).

Беззаперечним є факт, що батьки дітей з ООП потребують психолого-педагогічної підтримки, яка є життєво-необхідною для них, тому що саме від їх внеску в процес виховання та навчання залежить повноцінний розвиток дітей. Необхідно, щоб навчальний процес був системним, комплексним та змістовним. Спільна діяльність батьків, вчителів, психологів та інших фахівців повинна спрямовуватися не лише на розумовий, а і на фізичний розвиток дитини, лише за цих умов можна сподіватися на успіх у складній справі – адаптації до повсякденного життя та соціалізації дітей з ООП.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. За результатами аналізу робіт сучасних вітчизняних науковців (М.Дутчак та ін., 2021) було виявлено, що на сьогодні в Україні не вистачає кваліфікованого персоналу з даної справи, як і немає одностайності в розумінні понять «фізична терапія» та «фізична реабілітація» (Кукуруза, 2013), що потребує методичного та нормативно-правового обґрунтування.

В системі психолого-педагогічного супроводу розроблені технології такими науковцями, як Т. Каменщук (2021), А. Обухівська та Т. Ілляшенко (2020). У напрямку адаптивної фізичної культури розробляється значна кількість інноваційних технологій, оздоровчих програм, в тому числі й для розвитку дітей з ООП. Це зумовило появу в теорії і практиці психології та фізичної культури нових термінів: здоров'язберігаючі технології, фітнес-технології, ерготерапія, адаптивна фізична культура. «На фоні проблеми зниження психічного та фізичного здоров'я за рахунок малорухливого способу життя підростаючого покоління у інклюзивній фізичній освіті, реабілітації та супроводі дітей з ООП, набуває актуальності розробка та впровадження нових методів та технологій, для розвитку, збереження і зміцнення здоров'я сучасного покоління» (Ванюк, 2021, С.70)

Оскільки оздоровчий фітнес володіє адаптаційними та інтеграційними можливостями, то він має вагоме значення для різних сфер суспільного життя. За О. Вацебою (2008) завдання адаптивного фітнесу – це зміцнення здоров'я, набуття життєвої енергії, бадьорості, протидія та опір стресам, змога самовдосконалення, самоконтролю, спосіб формування вольових якостей особистості, збільшення загальної та спеціальної працездатності. Тому, використання прийомів та методів адаптивної фізичної культури та ерготерапії для роботи з сім'ями, які виховують дітей з ООП стає на часі.

Мета наукової публікації. Дослідити вплив адаптивної фізичної культури на розвиток дітей з ООП та корекцію дитячо-батьківських стосунків.

Завдання статті. Визначити який вплив має адаптивна фізична культура на соціалізацію дітей з ООП; визначити та висвітлити основні принципи проведення занять з адаптивної фізичної культури для дітей з ООП.

Методи та методики дослідження. З метою збору інформації (первинні методи) використовувалися такі методи: вивчення джерел, спостереження, опитування. З метою обробки та аналізу отриманих даних використовувалися вторинні методи, а саме - кількісний та якісний аналіз даних.

Виклад основного матеріалу. За дослідженням Г. Кукуруза (2013) встановлено, що у 64,96% дітей з ООП зазнають труднощів з соціальними відносинами у будь-якому віці. (с.196) Це обумовлено, в першу чергу, тим, що проблема соціалізації цих дітей пов'язана з відсутністю у них бажання й потреби вступати в спілкування та взаємодіяти з людьми, як із чужими, так само й з близькими. Часто група не представляє для них ніякого особистісного сенсу. Небажання спілкуватися в поєднанні з відсутньою або зниженою пізнавальною активністю, специфікою розумової й емоційно-вольової діяльності, перешкоджає соціалізації таких дітей,

формуванню та розвитку їх особистості. Тому, завдання адаптивної фізкультури полягає в тому, щоб виявити бажання у дитини до спілкування та комунікації, надихнути, покращити рівень їхнього повсякденного життя та створити умови для розкриття потенціалу (Кукуруза, 2013).

Адаптивна фізична культура – це соціальний феномен, головною метою якого є соціалізація дітей з ООП, а не лише лікування, за допомогою фізичних вправ й фізіотерапевтичних процедур.

Адаптивне фізичне виховання (АФВ) – це новий напрямок у вітчизняній системі освіти й психології, що вивчає аспекти фізичного виховання та вплив фітнесу на дітей з ООП та їхніх батьків (Деделюк, 2014). «Основна мета АФВ – формування й розвиток рухової активності, фізичних і психологічних здібностей, що забезпечують повноцінну соціалізацію, подолання особистісної кризи та забезпечує корекцію батьківського ставлення у сім'ях дітей з ООП, також сприяє пристосуванню особи до навколишнього середовища, суспільних викликів й розмаїття видів діяльності.» (Деделюк, 2014)

У роботі з дітьми з ООП слід використовувати фізичні вправи, які забезпечать сенсорну інтеграцію дитини у навколишньому середовищі: тактильні, пропріоцептивні, вестибулярні. При проведенні занять потрібен постійний контакт, як з самою дитиною, так і з її батьками. Саме тому, важливий особистий приклад батьків та їх зацікавленість у проведенні занять з АФК або ЛФК (Гнатюк, 2021)

Враховуючи особливості розвитку дітей з ООП, у підборі корекційних вправ слід притримуватися таких принципів: свідомості і активності, індивідуалізації, доступності, послідовності, чергування, систематичності.

Також одним з найважливіших принципів є принцип послідовності або поетапності у включення в процес ознайомлення дитини з АФК. Зокрема, на 1-му етапі включення в курс проводяться індивідуальні

заняття з метою викликати у дитини почуття «комунікативного задоволення». 2-й етап – заняття в малій корекційній групі (2-3 особи). Тут головне завдання – досягнення дитиною безконфліктного існування поруч з однолітками. 3-й етап – заняття в змішаній корекційній групі (від 6 до 15 осіб) – є основним і найтривалішим етапом. Завдання таких занять – максимально адаптувати дитину, щоб соціальні функції, комунікація в родині та в соціумі не викликали труднощів для дитини, а навпаки допомагали ставати більш витривалою та самостійною (Гнатюк, 2021).

Важливе значення для соціалізації дітей з ООП, має організація фізичної терапії в педагогічному процесі закладів освіти, в ході якого переважно здійснюється корекція порушень рухової сфери, підвищення фізичної підготовленості, рівня здоров'я і функціональних можливостей таких дітей. На жаль, процес фізичної терапії в спеціальних закладах будується стандартно. Тому пошук найбільш ефективних засобів, методів, методик і технологій фізичної терапії дітей молодшого шкільного віку в умовах спеціальних закладів є також актуальним для вирішення.

Лікувально-педагогічна робота з дітьми з ООП має формуватися для кожного конкретного випадку з урахуванням типу та структури порушення, особливостей особистісного розвитку, стану мовлення та моторики. При порушеннях, що супроводжується соматичними, неврологічними та руховими особливостями, велике значення має лікувальна фізкультура, що спрямована на розвиток моторики, координації рухів, уваги, емоційної сфери, зміцнення загального фізичного стану (Ростоцька, 2021, с.457)

Висновки. Зміст фізичного виховання дітей з ООП полягає не лише у фізіотерапевтичній підтримці з метою покращення здоров'я та фізичного розвитку, а й у покращенні якості життя вцілому, активній соціалізації та інтегруванні в суспільний простір. При плануванні корекційно-розвиткового впливу на дітей з ООП, слід включити такий напрямок, як адаптивне фізичне виховання, що зорієнтоване на розвиток особистості та

покращення фізичного здоров'я, а це дає можливість дітям з ООП значно легше пройти період соціальної адаптації, спонукає до особистісного самовираження, активності фізичної та самостійності.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень в даному напрямку полягають у винайдені нових засобів та методів корекції рухової сфери дітей з ООП.

Список використаної літератури.

1. Каменщук, Т. Д. (2021). Виклики в освітній сфері в умовах децентралізації. Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень: матеріали II Міжнародної наукової конференції, 2, 82-83. [українською мовою]

2. Кукуруза, Г. В. (2013). Психологічна модель раннього втручання: допомога сім'ям, що виховують дітей раннього віку з порушеннями розвитку: монографія. Х.: Точка, –244 с. [українською мовою]

3. Ростецька, Л. В., Мерзлікіна, О. А., & Сущенко, Л. П. (2021). Сучасні підходи до фізичної терапії дітей молодшого шкільного віку з розумовою відсталістю в умовах спеціального закладу. [українською мовою]

ДО ПИТАННЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОЇ СЕКСУАЛЬНОСТІ

УДК 159.923

Козаковцева Вікторія Володимирівна,
*Студентка спеціальності 053 «Психологія»
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»*

Анотація. У представленій статті розкрито поняття «сексуальність» як психологічний феномен. Проаналізовано основні напрями дослідження та моделі сексуальності.